

REFORMA COMERȚULUI EXTERIOR ÎN PERIOADA DE TRANZIȚIE

LECT. UNIV. DRD. MĂDĂLINA GIORGIANA MANGRA

Universitatea din Craiova, Facultatea de Științe Economice, Calea Severinului, bl. 319, ap. 18, Craiova, 0351417808, gabimangra@yahoo.com

ASIST. UNIV. DRD. OANA GHERGHINESCU

Universitatea din Craiova, Facultatea de Științe Economice

Abstract: The foreign trade of any state cannot be separated from the general economic context. The foreign trade represents an essential factor of government's economic politics and also a key-element in the country's strategy of raising the bid and durable development.

Procesul de reformă economică declanșat în țara noastră, după 1989 a determinat și adoptarea de noi reglementări de politică comercială, caracteristicile perioadei de tranziție la economia de piață și, renunțarea la vechile instrumente specifice sistemului economic central planificat. În această direcție s-a realizat desființarea monopolului de stat asupra comerțului exterior și a monopolului de stat valutar. Toate firmele, indiferent de natura capitalului, de stat sau privat, sau de forma de organizare au obținut dreptul de a efectua operațiuni de comerț exterior, cu singura condiție să aibă prevăzute astfel de activități în statutul lor de funcționare. S-a creat, astfel, posibilitatea unei legături directe între firmele românești, producătoare, sau pur comerciale și, firmele străine, cu toate consecințele favorabile ce decurg din acestea.

Instrumentele utilizate în sistemul centralizat au fost înlocuite cu instrumente de politică comercială ale economiei de piață, premiiându-le firmelor să realizeze exporturi sau importuri pe baza unor considerente comerciale: preț, calitate, termen de livrare, etc. Astfel, a fost introdus un tarif vamal efectiv la import, au fost puse în aplicare politici netarifare, de promovare și stimulare a exporturilor. Totodată firmele dispun liber de valuta rezultată din export și au acces liber la valuta necesară pentru importuri, iar cursul de schimb al monedei naționale se formează liber pe piață, în funcție de cerere și ofertă.

Întreaga politică comercială a României, precum și instrumentele utilizate de acestea sunt în concordanță cu principiile și regulile comerțului internațional statuate de GATT – OMC la care țara noastră este parte contractantă.

Comerțul exterior al fiecărui stat nu poate fi desprins de contextul economic general. Comerțul exterior reprezintă un vector esențial al politicii economice a Guvernului și totodată o componentă cheie a strategiei de relansare și dezvoltare durabilă a țării. Reforma economică realizată începând cu anul 1990 a dus la o serie de reglementări atât în domeniul comerțului exterior, cât și al relațiilor externe pe ansamblu:

- Desființarea monopolului statului asupra comerțului exterior, a fost o primă măsură și a avut ca efect eliminarea „planului de comerț exterior”.
- Stabilirea condițiilor legale în care persoanele fizice și juridice pot să desfășoare activități în acest domeniu.
- Reglementarea permeabilității frontierelor României privind intrarea și ieșirea în/din țară a mărfurilor s-a realizat în special în domeniul vamal și cel netarifar; tarifele vamale au fost revizuite de mai multe ori (1990, 1991, 1993, 1995, 1997, 2001).
- Reforma în comerțul exterior a vizat și regimul valutar, liberalizarea cursului de schimb trecând prin două situații:
  - a) curs flotant în dezvoltare controlată (noiembrie 1991 – aprilie 1994);
  - b) curs liber format pe piața interbancară (aprilie 1994).

- Conform Legii nr. 133/1994, începând cu ianuarie 1995 România devine membru OMC, având toate drepturile și obligațiile ce decurg din această calitate.

- Începând cu 1991, instrumentele de reglementare a importurilor și exporturilor României au fost proiecțiile de balanță de plăți și balanță comercială externă.

Liberalizarea comerțului poate contribui la creșterea economică prin diversificarea producției de bunuri și servicii, prin reducerea prețurilor pe piața internă, ș.a.m.d. Numai că măsurile de liberalizare trebuie aplicate progresiv pentru ca agenții economici să aibă timpul necesar adaptării la noile condiții de concurență.

În ceea ce privește politica tarifară, noul tarif vamal a permis clasificarea mărfurilor potrivit Nomenclatorului de Cooperare Vamală de la Bruxelles și este unul din cele mai importante instrumente de politică comercială menit să sprijine procesul de reformă economică din România. El a fost, concomitent, un instrument de protecție (statul român prin intermediul lui protejându-și ramurile sau sectoarele cu importanță strategică), un instrument de negocieri bi și multilaterale pe baza cărora s-au obținut concesii tarifare ce au favorizat exporturile din România, un instrument de politică comercială (ce a permis economiei românești să se integreze în economia mondială), precum și un instrument cu funcție fiscală (taxele vamale obținute reprezentând o sursă de venituri la bugetul statului).

În ceea ce privește politica netarifară, în anul 1991 s-au adoptat mai multe hotărâri ale Guvernului.

Astfel, H.G. nr. 472 din 06.07.1991 a prevăzut liberalizarea importurilor de mărfuri și supunerea licențelor de import. Exportul mărfurilor în România a fost, de asemenea, liberalizat și supus licențelor de export automate, folosite numai în scopuri statistice (fac excepții de la liberalizare exportul de mărfuri contingentate sau supuse unor restricții de ordin cantitativ în țările de destinație, lucrările de construcții-montaj și aprovizionările navelor străine, exportul de licențe, ș.a.m.d). Ministerul Comerțului a stabilit contingentele la export precum și lista mărfurilor neadmise temporar la export cu scopul protecției resurselor necesare pentru realizarea producției interne. Astfel, în ianuarie 1996 a fost pus în aplicare Ordinul Ministerului Comerțului nr. 6/1996, referitor la regimul licențelor de export și import (eliberarea de licențe de import pentru mărfurile supuse regimului de control al importului, mărfurile primite din străinătate ca ajutoare economice, mărfurile supuse regimului licențelor de import automate, precum și pentru cele care fac obiectul unor contingente tarifare instituite prin Hotărâre de Guvern.

De asemenea, Ministerul Comerțului prin Direcția de licențe și politică vamală din cadrul Direcției generale pentru strategie și politică comercială, eliberează licențe de export pentru mărfurile:

- supuse unor restricții cantitative la export (care se stabilesc periodic prin Ordinul Ministerului Comerțului);

- supuse, de unele țări, unor limitări cantitative la importul din România;

- supuse regimului de control al exportului;

- contingente neadmise temporar la export (care, de asemenea, se stabilesc periodic prin ordin al Ministerului Comerțului).

La cererea Băncii Naționale a României, Ministerul Comerțului și Industriilor poate introduce restricții cantitative la import atunci când apare riscul de dezechilibru major al balanței de plăți externe sau în scopul creării de rezerve valutare bineînțelese cu respectarea Acordului General pentru Tarife și Comerț.

Barierile necantitative sunt apreciate de specialiști și practicieni „drept cele mai eficiente bariere netarifare”. Acestea sunt mai dificil de cunoscut și de contracarat de către parteneri reprezentând adevărate „capcane” pentru exportatori.

În categoria barierelor necantitative intră și formalitățile de trecere prin vamă a mărfurilor importate. Numărul mare de formalități și durata lor constituie impedimente în calea importurilor.

Barierile cantitative directe (contingentele, interdicțiile) și cele indirecte (subvențiile, ajustările fiscale la frontieră, etc.) au efect mai puternic și mai rapid de la reducerea importurilor, dar prezintă un caracter agresiv unilateral.

O altă categorie de bariere netarifare o reprezintă barierele tehnice ce se referă la standardele diferite aplicate produselor importate, față de cele impuse produselor indigene.

România, membră a G.A.T.T. și participantă la negocierile de la Runda Tokio, a aderat la numeroase acorduri negociate în domeniul netarifar (Codul de evaluare vamală, Codul antidumping și Codul de normalizare), ea urmând să transpună în legislația națională conținutul acordurilor multilaterale la care participă.

Totodată, în perioada de tranziție, România a adoptat în comerțul exterior o serie de instrumente promoționale, prin care se urmărește influențarea potențialilor clienți externi de a cumpăra o marfă care este disponibilă pentru export) și de stimulare (care are ca scop cointeresarea producătorului și exportatorului în vederea exportării unui volum cât mai mare de produse cu o competitivitate sporită.

Principalul obiectiv al politicii comerciale, l-a reprezentat creșterea într-un ritm superior a exporturilor românești, îndeosebi a celor cu valoare adăugată ridicată, comparativ cu cel al importurilor, astfel încât să se asigure un echilibru dinamic al balanței comerciale. Prioritățile urmărite în acest domeniu au vizat:

- elaborarea de programe de natură să asigure creșterea ponderii produselor finite cu grad ridicat de prelucrare în cadrul exporturilor românești;
- promovarea unei politici comerciale complementare politicii interne agricole;
- adaptarea politicii comerciale a României la tendințele înregistrate pe plan european și internațional, cu luarea în considerare a statutului de țară candidată la aderarea la UE și de membru al OMC.
- consolidarea caracterului stabil și previzibil al tarifului vamal de import (prin reducerea taxelor vamale conform angajamentelor OMC și a celor rezultate din acordurile de comerț liber încheiate; consultarea mediului de afaceri pentru determinarea nivelului MFN de protecție tarifară; preluarea de la 1 ianuarie 2002 a Sistemului Armonizat, HS, și a Nomenclurii Combinată, NC, 2002 a UE);
- promovarea tratamentului egal al consumatorului în raport cu producătorul;
- sprijinirea concertată la nivelul Guvernului a accesului pe piețele externe și a stimulării competitivității produselor, folosind potențialul oferit de ambasadele și consulatele României.
- regândirea rolului EXIMBANK, prin majorarea capitalului social și diversificarea instrumentelor bancare;
- promovarea unui mediu de afaceri care să stimuleze dezvoltarea activităților economice, inclusiv prin continuarea intergrării sistemelor de identificare a comercianților (în domeniul importului, exportului, protecției muncii și fiscalității).

Bibliografie:

1. Burnete S., - "Comerțul Internațional, teorii, modele, politici", Editura Economică, București, 1999.
2. Feulon Fr., - "Comerțul internațional", Institutul European, 1996.
3. Fota C., - "Comerț exterior-teorie practică", Editura „Alma”, Craiova, 1997.
4. Fota C., - "Comerț internațional și politici comerciale", Editura „Alma”, Craiova, 2001.
5. Stoian I., Dragne E., Stoian M., - "Comerțul internațional, tehnici și proceduri", vol. I-II, Editura „Caraiman”, București, 1997.
6. Roșu - Hamzescu I., Boboiță Cr., "Comerțul exterior al României. Teorie și practică", Editura „Mondo-Ec”, Craiova, 2003.